

A'

TSASZARI és KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Költ Bétsben; Böjt-más Havának (Mártzius-
nak) 2-dik napján, 1792.

Szörnyű eset.

Tegnap, délutáni öt óra tájban, főrött
a' sok Ember minden-felől a' Tsász. Kir.
Udvarba. Az Uraságok' kengyelfutóik és
Inassaik egymást érték, 's szinte törték ma-
gokat, úgy szaladtak rész szerént tudakozód-
ni az Udvarba, rész szerént pedig onnan
vissza a' hirrel. A' Ministereknek, és Fő
Méltóságoknak egy része fel sietett a' Tsá-
szári szoba' grádcitsán; más része pedig le
felé szaladt nagy meg-háborodással. Az Ud-
vari strásák meg-kettőztettek: az uttzák'
és piatzok' szegleteikről le-tépettek, a' Teá-
tromi játékokat jelentő tzedulák. — 'Sugyan
Y valy.

vallyon mi okozá mind ezeket? — Az, hogy meg hiala délutáni negyedfél órakor véletlenül a' *Római* Tsászár 's a' mi Felséges Koronás Királyunk *II Leopold*, életének 45-dik esztendejében. — Darab időtől fogva kezdett már fogyni a' meg-bóldogúlt Felség: de valamelly veszedelmes baját tsak nyígyan nem érzette. Még Febr. 26-dikán, midőn a' Török Követnek adott Audientziát: frissen mutatta magát. Más nap (hétfőn) H. *Lichtenstein* Károllyal ki kotsizott a' *Schönbrunn* nyári múlató helybe. — Estvére rosszúl lett; de mivel ezen betegségnek szomorú következéséről még tsak, nem is tudtak álmodni: Teátromba mentek a' Tsászárné, és *Ferentz Föhertzeg* Feleségestől. Kedden rosszabbúl lett a' meg boldogúlt Felség. *Szeredán* kétszer vágta eret rajta, és gyakran kristélyozták. Mártziusnak első napján olly könnyen vólt dél utáni két órakor, hogy tsak a' Tsászárné maradt vele; ki is örült, hogy tsendes alvását szemlélte Fels. Férjének. Három óra után fel ébredt a' beteg Felség, s' hányni kezdett nagy erőlködéssel. A' Tsászárné meg-ijjedt, 's kiált hogy hívják a' gyermekeit. Mikorra oda szaladhatott *Ferentz Föhertzeg*; akkor szakadt ki édes Attyából a' lélek, édes Annyának a' Tsászárnének kezei között.

A' Törökök'

meg-vendégtetésének elő-adását, kénytelenítettünk vólt közelébbi *Hírmondónkban* félbe-szakasztani; most tehát végre-hajtjuk azt. — A' kissébb redutos Szalában lévő asztalnál merő Törökök ültek, mint már

je-

jelentettük, némelly törökül tudó Német Ifjakon kívül. Öszveséggel negyvenre ment az ezen asztalnál ülök' száma *). Nagy mulattság volt, nézni ezt az asztalt. A' Törökök, minden tzeremonia nélkül tsak törökösen ettek, valamint otthonn. Elöttök volt ugyan a' villa; de ök biz ennek nem igen sok hasznát vették, hanem a' természeti öt ágú villát használták inkább. Kézszedték ki t. i. a' tálból az édes süteményeket. A' sültt petsenyéken nem igen kaptak; hanem a' körülöttök álló és forgolódo Granatérosoknak kedveskedtek belölok. Odaoda intették magokhoz hol egyik, hol a' másik Granatérost, 's jó jó darab sülttet belé szufzakoltak (dugtak) a' töltés-tartó táskájába (Patrontasche); és ezt még azok tselekedték leg-inkább, kiknek a' közelébb mültt háború-béli legényes magok-viseletjeket, az ábrázatjaikat bélyegező lövés és vágás-helyek is bizonyították. Az asztal megett önként írásáló szebbetske Asszonyok 's Leányok se maradtak vendégeletlen. Mert hárra tekintettek a' Törökök, 's a' melly fejer személlly meg-tettzett nékiek, marokkal adták néki a' sok minden-féle édességet, 's tele poharakkal a' tzitrom-levet, és a' mondola-tejet; úgymint a' mellyek egész sor palatzkokban állottak az asztalajokon. — A' harmadik asztal egygy óldal-szobában volt, mellynél a' Követtség-Tolmáttsa, Papja, 's más főbb Tisztjei ültek, néhány törökül be-

*) A' nagy Szálában lévő asztalnál negyven négyen ültek,

beszéllő Német Ifjakkal együtt — mind öfzve 14-en. — Itt már tzeremoniásabb vólt az ebédlés' módja, mint a' kissébb redutos Szálában. — Az első asztalnál, mind ezüst-ről ettek. — A' különbnél különb étkeknek és italoknak bövsége valóban tsászári vólt, ném tsak az első, hanem a' más két asztaloknál is. — Ezen ritka vendégségnek szemlélésére, el-jöttek ő Felségek is: a' Tsászár 's Tsászárné, *Ferentz Fő Hertzeg Feleségestől; Jósef, Antal, és János Fő Hertzegek;* valamint a' Fő Hertzeg - Asszonyok is, *Clementinán* kívül; és tovább múlatták magokat az ebéd - nézéssel fél óránál, a' számokra elkészített folyosókból. Nézte ezen ebédet, ő Felségeken kívül, a' Fő Nemesség is, és sok százra terjedő más személlyek, a' kik t. i. biliéteket nyerhettek a' bé-menetélre. — Negyedfél óra tájban asztalt bontott a' Követ, és egy oldal - szobába ment mosdani, a' hol közel egy fél órát töltött. Ki - indulván onnan négy óra tájban — a' Tsászári külső szobákon keresztül, és a' nagy grádcitsokon le — lándsás Német Testörzök' sorai között vezetett a' hat lovas hintóhoz, mellyen a' fenn le - irtt rennddel és pompával tért vissza szállására; 's nem is jött vissza a' *Kamarás Bálba*, mellyet hibásan jövendölt vólt itt meg egy Ujság *). — *Kamarás Bált* ugyan is, nem szokott adni Nagy - Bőjtben az Udvar. A'

*) *Azt is hibásan tette az említett Ujság, hogy 40 biliétet adnak mindenkor a' Követség - Tagjainak, a' Redutba, 's az*

A' Török Követ, el-hagyott vólt egy tzeremoniát a' Ts. Kir. Audientzia' alkalmatosságával. Nem tsókolta-meg t. i. a' Ts. Kir. Felsőg' ruhájának szélét: ámbár két izben is meg-intetett az eránt Stürmer Úr által. Az Udvar tehát meg-izente a' Követnek, hogy ötet valóságos Követnek nem esméri, 's Kurir által meg-panaszolja e' dolgot a' fényes Portának. A' Követ nem vette tréfára a' dolgot, hanem tulajdon keze-írásával kötelezte magát az el-múlatott tzeremoniának tellyesítésére.

Igen nevettséges látást okozott Február. 29. dike' estvéjén, a' Teátromból lett hazamenetelek a' Törököknek. A' Török Lakájok egy Uraság' kotsiját, a' Követ' kotsijának gondolták; azért is fel-másztak öten a' bakra. Eleget kiabáltak nékik: hogy szállnának le;

az Udvari Játék-néző helybe való menetelre; mert már akkor, mikor ezt irta: Redut se vólt. Jelentek ugyan meg a' Törökök közzül, három izben a' Redutban; de bilét nélkül botsáttattak bé. — Teátromi bilétekre sints szükségek; mert három Lózsék vagynak számokra készítve: Lózsékba pedig bilét nélkül szokás menni. Még tsak tegnap-előtt vóltak először, maga a' Követ, 's a' jövendő-béli Veje teátromban, a' midön Debora és Sisara nevű új énekes Darabot jádzottak, mellynek materiája a' Sz. Írásból van véve. — Remek Darab ez, mind a' musikára, mind az éneklésre, mind a' dekoráziókra néve: azért is nagy figyelmetességgel, 's kedvvel szemlélhették és halgathatták a' Törökök; mint ezt valóban tselekedték is: mert úgy láttzott, mintha egészen szemből és fülből állottak vólna.

de ők nem értették: azért is le kellett őket húzgálni. Míg e' történt: más öt Török ismét más idegen kotsi' bakjára vette magát. Tsupán két kotsijok volt a' Törököknek; pedig mind öszve 17en jöttek-bé a' Teátromba. Az első kotsin a' Követ ült hátul, a' jövend. Vejével; elöl pedig egy Kapitányunk, ki akkor éppen srásán volt a' Követ' szállásán. A' más kotsiba négyen bé-ültek a' főbb Török Tisztek közzül; a' többek, kik az előtt kevéssel Hertzezi módra ültek a' lózsékban: most mind a' bakra állottak.

Magyar Ország'

Küldöttjének, Gróf *Széchenyi Ferentz* - ö Kegyelmességének, a' *Nápolyi* Udvar által lett további meg-tiszteltetéséről, így ír egy *Nápolyi* Levél, melly költ a' múlt Február. Hónapnak 12-dikén:

„Ezen Hónapnak 5-dikén, ismét ebédjekre méltóztatták ö Felségek — a' *Nápolyi* Király és Királyné — a' Gróf Urat. Ekkor, mind a' Tsász. 's Kir. Birodalomból-valók voltak a' Vendégek; úgymint: Gróf *Széchenyi*, kedves Feleségével, és *Festetits Mária* Gróf Kis-asszonyal. Her. *Auersberg*, Hadi Tármaster Gr. *Clersfait*, Gr. *Lamberg*, Gr. *Zichy István* Feleségestől; Gr. *Lamberti*, *Ferentz* Fő Hertzeg' Adjutánsa; és General *Vernek* Feleségestől. Gróf *Széchenyi* ö Excja nem ditsekedhetik eléggé, az ez úttal is eránta meg-bizonyított, vagy is inkább tetézett Királyi kegyelemmel. Ebéd után elő hivatták a' Király és Királyné, a' Korona Örökössét, és a' három idősebb Hertzeg-Asszonyokat, kik is a' Vendégekhez minden

ke

kegyességgel viseltettek. A' Korona-Örököse meg-igérte Gr. *Széchenyi* ö Exc. nak, hogy az nap estve *magyar* ruhában fog megjelenni, Testvérjeivel együtt a' Játék-néző helyben; akarván ez által a' *Nápolyi* Publikum előtt is meg-bizonyítani, melly különös tisztelettel viseltessen ő a' *Magyar* Nemzethez. Ugy is lett. — A' Felsőgek, oda hívták a' magok lózsájokba a' Gróf Urat, 's elő mutatták néki a' magyar ruhás Hertzeget, és Hertzeg-Asszonyokat. A' Korona-Örököse, a' kinn gazdag készületű kurta magyar mente vólt, fel-tette katonássan, kótság-tollal ékesített kalpagját, 's így szólott a' Grófhhoz: „*Imé meg-tartám ígérete-met. Ez, nyilván - való jele annak, melly nagyra betsülöm én a' Magyarokat.*“ A' Hertzeg - Asszonyok, rósa - színű magyar ruhában vóltak, 's fejeiket fekete bársonyból készült fő-ékeség díszesítette. — A' Teátrum - béli meg - tiszteltetése Gróf *Széchenyi* ö Exc. jának, tsak folytatása vólt az ebéd alatt, 's ebéd után - való meg-tiszteltetésének. Mindjárt ebéd után t. i. úgy neveztetett *Corso* *) tartatott, mellynek alkalma-

*) *A Corso*, szokásban vagyon farsangi alkalmatossággal Olasz Országának minden főbb Városában. Ez, abból áll: hogy délutánni 3 óra tájban öszve - gyülekeznek Vasárnap és Innep - napokon sok tizfra hintók, 's hosszú sorokban járnak fel 's alá. *Nápolyban*, egy *Toledo* nevű úttzán, 's a' *Kir. Palota* piattzán tartatott Febr. 5di-

matosságával Széchényi és Zichy Gróf Urak' Hitveseik, és a' Király' első Kamarássa H. *Riario*, együtt ültek a' Királlyal egy nyílt hintóban; utánok pedig *Festetics Mária* Gr. Kis-asszony, H. *Auersberg*, 's Széchényi *Ferentz*, és *Zichy István* Gróf Urak tsinálták a' *Corfot*; hasonlóképpen nyílt hintóban egész késő estvélig.

5-dikén a' *Corfo*. A' meg-nevezett úttza, leg-szebb és hosszabb úttzája Nápoly Városának. A' hossza, mintegy három fertály órányi. Két felől, a' gyönyörű épületek igen szép egyenes sorokat formálnak. Eppen ennek az úttzának a' végén vagyon a' Királyi Palota. A' hintók, kettős sűrű rendben el-fogták az egész úttzának jobb és bal részét; egyik rend le, a' másik pedig fel-ment. Mind a' piatz, mind az úttza rakva voltak Emberekkel, a' kik között sok állortzások is szemléltettek. Ezek, édes tsemegéket hánytak az esmerősseik' hintajaikba. Az örvendező sokaság, illy öröm-kiáltással fogadta a' Királyt: Imhol a' mi Atyánk. Ő-Felése is mindenütt tapasztaltatta a' maga hegyességének jeleit. — Ambár semmi Katona-örizet, vagy vigyázat nem volt is: még se esett leg-kissebb rendeletlenség is.

* *

* *

* *

Az *Egri*, és *Hunyad Vármegyei* gyászos történetekről; úgy a' *Vetsei* (ez előtt *Greven*) *Huszár* Reg. jének, tzelban volt el hányásáról, bővebben fogunk szólnani következő *Hírmondónkban*.